

RUSMEDELSPROGRAM FÖR STUDERANDE VID HELSINGFORS UNIVERSITET

Innehåll

1. FÖREBYGGANDE	2
1.1. Anvisningar för mer ansvarsfull användning av alkohol inom studiegemenskapen	3
1.2. Principerna om en tryggare miljö	3
1.3. Etiska principer för undervisning och studier	3
2. IDENTIFIERING AV RUSMEDELSPROBLEM	4
3. INGRIPANDE VID RUSMEDELSPROBLEM	4
3.1. Vad innebär det i praktiken att ta upp saken till diskussion?	4
3.1.1. Rusmedelskontaktpersonen ger råd och stöd för förverkligandet av samtalet	5
3.2. Hänvisning till vård	5
3.2.1. Vårdalternativ	5
4. PÅFÖLJDER	7
4.1. Narkotikatest	7
4.2. Avlägsnande från studiesituationen	8
4.3. Förvägran av rätt att delta i undervisningen	8
4.4. Skriftlig varning och avstängning på viss tid	9
4.5. Indragning av studierätten (SORA-branscherna)	9
5. BEHANDLING AV UPPGIFTER OCH KONFIDENTIALITET	10
6. ANSVARSOMRÅDEN OCH UPPGIFTER	11
Universitetets arbetsgrupp för studenthälsa/fakulteten bär ansvar för	11
Den som handleder studenten/lärartutorn bär ansvar för	11
Rusmedelskontaktpersonen bär ansvar för	11
Studenthälsovården bär ansvar för	12
Studentkåren bär ansvar för	12
Lärartutorn bär ansvar för	12
Studenten bär ansvar för	12
7. BLANKETTER	13
Bilaga 1 Avlägsnande från en undervisningssituation på grund av rusmedelsanvändning	14
Bilaga 2 Förvägran av rätt att delta i undervisningen	15
Bilaga 3 Blankett för överföring av information från universitetet till hälso- och sjukvården	17

Med hjälp av rusmedelsprogrammet för studerande vid Helsingfors universitet strävar vi efter att förebygga negativa effekter av rusmedelsanvändning på studierna samt att erbjuda handledning och intervention då rusmedelsanvändning påverkar studieprestationerna och hälsan. Målet för universitetets rusmedelsprogram är att betona förebyggande, identifiering, tidigt ingripande och hänvisning till vård.

Detta rusmedelsprogram för studerande har utformats i samarbete med Studenternas hälsovårdstiftelse SHVS och Studentkåren vid Helsingfors universitet HUS och utgår från rusmedelsprogrammet som utarbetats under ledning av Finlands universitetsrektors råd UNIFI 2019.

Med rusmedel avses alkohol, droger och läkemedel som används i syfte att uppnå berusning.

Helsingfors universitetets rusmedelsprogram har som mål att

- främja studie- och arbetsförmåga
- främja studenternas hälsa och välbefinnande
- förebygga skadliga effekter av rusmedel
- presentera tillvägagångssätt för att ingripa eller hänvisa till vård då en student lider av rusmedelsproblem

I Helsingfors universitetets rusmedelsprogram betonas förebyggande verksamhet och stöd för studenten i ett tidigt skede. Rusmedelsprogrammet främjar bevarandet av en trygg studie- och arbetsmiljö. Utöver förebyggande verksamhet presenteras i rusmedelsprogrammet anvisningar för hur vi ska agera då vi konfronteras med rusmedelsproblem och osakligt beteende till följd av dessa. I rusmedelsprogrammet presenteras även följder som att uppträda berusad eller bete sig osakligt under studier eller praktik kan leda till.

Universitetets arbetsgrupp för studenthälsa har gått igenom rusmedelsprogrammet (2.6.2020) och ger rekommendationer om hur rusmedelsprogrammet ska genomföras i praktiken vid universitetet. Rusmedelsprogrammet har godkänts med utvecklingsdirektörens beslut 17.11.2020. Planeraren av stöd för studieförmåga och studenthälsa (Tjänster för handledningssamarbete) svarar för samordnandet av rusmedelsprogrammet vid universitetet. Vid varje fakultet fungerar studiechefen som rusmedelskontaktperson och sätter sig in i rusmedelsprogrammet, följer upp genomförandet av programmet vid fakulteten samt hjälper och ingriper i situationer där rusmedelsproblem framkommit.

För att kunna kräva intyg över narkotikatest i situationer som stadgas i universitetslagen ska universitetet i enlighet med 43 d § 3 mom. i universitetslagen (558/2009) ha skriftliga anvisningar som har gjorts upp med aktörer inom elevvården i syfte att förebygga användningen av rusmedel och ingripa i missbruksproblem bland studenterna. Detta program innehåller de anvisningar som nämns i lagen.

1. FÖREBYGGANDE

Helsingfors universitet vill i egenskap av universitetssamfund skapa en trygg studiemiljö, vilket bland annat innefattar förebyggande av rusmedelsanvändning som stör studier och undervisning. Detta innebär även att man tar upp saker till diskussion vid behov och hänvisar studenten vidare i problemsituationer.

En trygg studiemiljö innebär bland annat att man inte deltar berusad i studier eller praktik eller uppträder berusad i undervisningslokalerna.

En del av en trygg studiekultur där man tar varandra i beaktande är att man redan från början av studierna fäster uppmärksamhet vid rimlig rusmedelsanvändning. Exempelvis inom tutorverksamheten och den

övriga studiegemenskapen bör man fästa uppmärksamhet vid att rusmedel inte är en väsentlig del av gruppens verksamhet. Detta innebär även att det alltid ska finnas ett alkoholfritt alternativ och att ingen avsiktligt eller oavsiktligt pressas att använda rusmedel, till exempel genom att hänvisa till traditioner.

Universitetet informerar varje läsår nya studenter och tutorer om rusmedelsprogrammet och universitetets arbetsgrupp för studenthälsa följer regelbundet upp genomförandet av rusmedelsprogrammet samt studenternas hälsa i allmänhet med hjälp av olika typer av respons.

I början av studierna får varje student en lärartutor eller en person som utför motsvarande uppdrag med annan titel. Lärartutorn är studentens kontaktperson i frågor som rör framskridandet av studierna och handleder även studenten vid utarbetandet av den individuella studieplanen (ISP). I samband med den personliga handledningen kan frågor om hur studenten orkar med studierna och studentens hälsa och rusmedelsanvändning komma upp. Även lärartutorerna informeras om rusmedelsprogrammet. De får instruktioner för att ta upp rusmedelsproblem till diskussion och hänvisa vidare till olika tjänster.

Vid fakulteterna vid Helsingfors universitet fungerar studiecheferna som rusmedelskontaktpersoner. Deras uppgift är att ge råd och stöd för ingripande vid studenters rusmedelsproblem och då rusmedelsproblemet tas upp till diskussion, i enlighet med detta rusmedelsprogram. Universitetets studiechefer (här efter rusmedelskontaktpersoner) utbildas i att ta upp rusmedelsproblem till diskussion och undervisningspersonalen (i synnerhet lärartutorer) informeras om hur de ska hänvisa vidare till olika tjänster om det i samband med handledningen kommer fram att studenten har problem med rusmedel.

1.1. Anvisningar för mer ansvarsfull användning av alkohol inom studiegemenskapen

Vid universitetsevenemang och studentevenemang som arrangeras av universitetet främjas principerna om en tryggare miljö och man strävar efter att med konkreta medel förebygga skadliga effekter av rusmedel:

- tidpunkten när evenemanget börjar och slutar meddelas tydligt
- man ser till att det finns ett mångsidigt utbud av alkoholfria drycker
- det serveras endast svaga alkoholdrycker under evenemanget
- det serveras också mat och snacks.
- man ser till att alkohol serveras i tydliga portioner, så att deltagarna är medvetna om hur mycket de dricker.
- antalet alkoholportioner begränsas till t.ex. 2 portioner/person.
- arrangörerna får instruktioner för ansvarsfull alkoholservice
- personer som är berusade serveras inte alkohol.

1.2. Principerna om en tryggare miljö

Vid studentevenemang och i studiegemenskapens lokaler strävar man efter att beakta principerna om en tryggare miljö. Det finns många olika versioner av anvisningarna för en tryggare miljö och en version finns på [Helsingfors studentkårs wikisidor](#). Anvisningarna underlättar vid planeringen av evenemang och innehåller instruktioner för hur man ska ingripa vid osakligt beteende.

1.3. Etiska principer för undervisning och studier

I Helsingfors universitets [guide för etiska principer för undervisning och studier](#) beskrivs de värden och mål som ligger till grund för vår verksamhet.

2. IDENTIFIERING AV RUSMEDELSPROBLEM

Med rusmedelsproblem avses situationer där användning av alkohol eller något annat rusmedel hotar att negativt påverka eller negativt påverkar studier, praktik som är en del av studier, studieförmågan eller studiesäkerheten eller studieatmosfären. Skadlig användning av rusmedel kan ta sig uttryck som berusning eller bakfylla, alkohollukt eller andra direkta tecken på rusmedelsanvändning. Om rusmedelsanvändning på fritiden leder till problem med studierna eller studenten uppträder berusad eller bakfull i samband med studierna ska man agera i enlighet med anvisningarna i rusmedelsprogrammet.

Skadlig rusmedelsanvändning kan vara en bakgrundsfaktor vid flera olika symtom och problem med livshandlingen och handlingsförmågan, såsom upprepade korta perioder av frånvaro, förseningar och försämrade studiepresentationer. SHVS strävar efter att identifiera skadlig rusmedelsanvändning i hälsoenkäten för första årets studenter (Sätky) och erbjuda hjälp.

Att ingripa i och ta upp rusmedelsanvändningen till diskussion i ett tidigt skede hjälper studenten. Om personalen känner oro för ett eventuellt rusmedelsproblem hos en student är det viktigt att omedelbart ta upp detta till diskussion med studenten i fråga. Man kan alltid börja med att fråga studenten hur hen mår. För att uttrycka oro för en students situation behöver man inte ha bevismaterial. Då rusmedelsanvändningen tas upp till diskussion ska detta ske på ett konstruktivt och icke-dömande sätt.

3. INGRIPANDE VID RUSMEDELSPROBLEM

När man upptäcker att en student har ett rusmedelsproblem strävar personalen efter att ingripa i ett så tidigt skede som möjligt. Målet för ingripande vid rusmedelsanvändning och att ta upp rusmedelsanvändning till diskussion är i första hand att stödja studenten i hans studier. I alla sammanhang bör man se till att de berörda personernas rättsskydd tryggas. Vid rusmedelsproblem ingriper man bland annat på följande sätt, beroende på situationen:

- **Att ta upp saken till diskussion** är den primära åtgärden då en students rusmedelsanvändning ger upphov till oro.
- **Studenten hänvisas till vård**, om rusmedelsanvändningen tydligt har påverkat studentens studieprestationer, äventyrat säkerheten eller på ett allvarligt sätt äventyrat studentens egen hälsa, eller om studenten visar tecken på beroende av narkotika
- I kapitel fyra beskrivs disciplinära åtgärder vid rusmedelsproblem

3.1. Vad innebär det i praktiken att ta upp saken till diskussion?

Rusmedelsanvändningen tas upp till diskussion i form av ett öppet samtal där rusmedelsproblemets känsliga natur ska beaktas. Detta görs alltid i enrum. Studentens rusmedelsanvändning får inte diskuteras i gruppsituationer, exempelvis inför andra studenter.

Det rekommenderas att studentens lärartutor är den som tar upp saken till diskussion.

Rusmedelsanvändningen kan även tas upp till diskussion av en annan medlem av undervisningspersonalen som just då bäst känner till studentens situation. Samtalen mellan läraren och studenten är konfidentiella och läraren får inte föra vidare studentens personuppgifter utan studentens samtycke. Läraren som tagit upp rusmedelsanvändningen till diskussion och studenten kommer tillsammans överens om eventuella

fortsatta åtgärder. (I allvarigare fall, såsom fall som kräver narkotikatest, hänvisas studenten till vidare åtgärder av rusmedelskontaktpersonen och SHVS, se kapitel 3.3.)

Även en annan student kan ta upp saken till diskussion exempelvis genom att fråga hur personen mår eller hänvisa personen till en lärartutor.

Avsikten med samtalet är att uttrycka oro för studentens rusmedelsanvändning och dess påverkan på hans studier och hälsa. I situationer av detta slag fungerar samtalet i sig som tidigt ingripande, men det finns anledning att bedöma situationen på nytt exempelvis genom att komma överens om en ny träff inom ett par veckor där man på nytt frågar om studentens mående. Då man tar upp rusmedelsanvändningen till diskussion med studenten rekommenderas även alltid att man kontaktar SHVS för stöd och en bedömning av situationen.

3.1.1. Rusmedelskontaktpersonen ger råd och stöd för förverkligandet av samtalet

Undervisningspersonal, lärartutorer eller studenter kan kontakta universitetets/fakultetens rusmedelskontaktperson för studenter om en students rusmedelsanvändning väcker oro och de önskar råd och stöd för hur de kan ingripa. Rusmedelskontaktpersonen sammanställer anmälningarna om studenter som avlägsnats från undervisningen på grund av rusmedelsanvändning.

3.2. Hänvisning till vård

Om rusmedelsanvändningen tydligt har påverkat studentens studieprestationer, äventyrat säkerheten eller på ett allvarligt sätt äventyrat studentens egen hälsa eller om studenten visar tecken på beroende av narkotika, arrangerar rusmedelskontaktpersonen ett möte om hänvisning till vård.

Vid mötet om hänvisning till vård deltar 1) studenten, 2) en representant för SHVS, 3) en eller flera representanter för universitetet/fakulteten (t.ex. lärare eller rusmedelskontaktpersonen) samt 4) vid behov studentens stödperson.

Som ordförande vid mötet fungerar en representant för SHVS. Rusmedelskontaktpersonen fungerar som kontaktperson mellan universitetet/fakulteten och SHVS och vid behov mellan vårdenheterna. För att försnabbas hänvisningen till vård rekommenderas att studenten själv tar kontakt med SHVS för kartläggning av situationen samt planering av vården redan innan mötet. Innehållet i besöken hos SHVS är konfidentiellt och de saker man gått igenom behandlas inte vid mötet om hänvisning till vård utan studentens samtycke.

Avsikten med mötet om hänvisning till vård är att få studenten att inse sitt behov av vård och söka sig till vård samt att säkerställa att hen erbjuds vård. Ansvar för att förbinda sig till vården ligger hos studenten och ansvar för vården hos verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården. Universitetet kan inte ta ansvar för studentens vård och universitetet har inte heller rätt att få information om studentens vård utan lagstadgad grund.

3.2.1. Vårdalternativ

Rusmedelsproblem vårdas bl.a. vid A-klinikstiftelsens ungdomsstation eller på A-kliniken och SHVS. Det är mest ändamålsenligt att bedömningen av vårdbehovet görs vid SHVS. Vården är ofta individuell

psykoterapi. Om det finns behov av institutionsrehabilitering hänvisas studenten till social- och hälsovårdsväsendet på hemorten. Under tiden för institutionsrehabiliteringen har studenten möjlighet att få FPA:s rehabiliteringspenning.

4. PÅFÖLJDER

Universitetet kan ålägga en student att visa upp ett intyg över narkotikatest, om det finns grundad anledning att misstänka att studenten är narkotikapåverkad i studierelaterade praktiska uppgifter eller praktik eller att studenten är narkotikaberoende (universitetslagen 43 d §).

Då en students rusmedelsanvändning stör undervisningen eller äventyrar en trygg studiemiljö enligt universitetslagen kan universitetet tillämpa följande disciplinära åtgärder (universitetslagen 45 §):

- avlägsna studenten från undervisningssituationen
- förvägra studenten rätt att delta i undervisningen för tre dagar
- ge studenten en skriftlig varning eller
- avstänga studenten för viss tid
- universitetet kan även dra in studentens studierätt i situationer som avses i den så kallade SORA-lagstiftningen.

Du kan läsa mer om dessa förfaranden i rusmedelsprogrammet för studerande vid Helsingfors universitet, som bifogats. PDF-dokumentet innehåller även blanketter för disciplinära åtgärder.

4.1. Narkotikatest

Universitetet (dekanus för fakulteten eller rusmedelskontaktpersonen, dvs. studiechefen) kan ålägga en student att visa upp ett intyg över narkotikatest, om det finns grundad anledning att misstänka att studenten är narkotikapåverkad i studierelaterade praktiska uppgifter eller praktik eller att studenten är narkotikaberoende (Bilaga 3). Dekanus för fakulteten fattar beslut i ärendet som gäller narkotikatest utgående från studiechefens, dvs. rusmedelskontaktpersonens, beredning. Om rusmedelskontaktpersonen är jävig ansvarar hans vikarie för beredningen.

En förutsättning är att testet är nödvändigt för att klarlägga studentens funktionsförmåga och att studenten sköter uppgifter som kräver särskild noggrannhet, pålitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga och där studentens handlande under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende

- allvarligt äventyrar studentens eller någon annans liv eller hälsa
- allvarligt äventyrar skyddet eller integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna eller
- väsentligt ökar risken för olaga handel med och spridning av sådana ämnen som avses i 3 § 1 mom. punkt 5 i narkotikalagen (373/2008) och som är i universitetets eller i en praktikplats besittning (universitetslagen 43 d §).

Intyg över narkotikatest kan krävas av universitetsstudenter inom samtliga studieområden.

Blod- och/eller urinprov ges under övervakade och kontrollerade förhållanden med iakttagelse av social- och hälsovårdsministeriets anvisningar för narkotikatestning på arbetsplatsen. Testresultatet tolkas vid en hälsovårdsenhet som är oberoende av universitetet, vanligtvis SHVS. Personen som testas har alltid rätt att få testresultatet skriftligen.

Att ålägga en student att göra ett narkotikatest är en de facto administrativ åtgärd, som görs av en motiverad anledning utgående från inkommen bakgrundsinformation. Narkotikatestet ska göras inom

samma dygn som misstanken om narkotikapåverkan har väckts, i första hand omedelbart. Studenten ska lämna in resultatet av narkotikatestet inom tre veckor från den tidpunkt då testet efterfrågats (se blankett 3 i bilagorna). Studenten kan neka till att låta göra testet. I detta fall kan hen naturligtvis inte visa upp ett intyg för universitetet över narkotikatest, som hen blivit ålagd att göra. Det är även möjligt att studenten går med på att göra testet, men vägrar att visa upp intyget för universitetet. Vägran att visa upp intyget över testet kan leda till disciplinära åtgärder: rektorn kan med stöd av 45 § i universitetslagen ge studenten en skriftlig varning. Om studenten efter att ha fått varningen upprepade gånger vägrar visa upp intyget över testet kan universitetets styrelse avstänga studenten för en viss tid, högst ett år. Före dessa beslut fattas ska studenten höras enligt kraven i förvaltningslagen (434/2003) inom rimlig tid, då intyget inte har lämnats in. Hörande är naturligtvis nödvändigt även i en situation där man utgående från resultatet av testet överväger att dra in studentens studierätt. Hörandet görs antingen skriftligen eller muntligen. Om hörandet ordnas muntligen utarbetas och undertecknas ett protokoll vanligtvis i samband med hörandet.

Studenten har rätt att använda ett biträde då ärendet utreds och vid hörandet. Hen kan be om att få ett biträde exempelvis av studentkåren. Studenten har rätt att neka till möjligheten att bli hörd, men vanligtvis ligger det i studentens eget intresse att presentera sin syn på saken som utreds. Ett beslut fattas i ärendet även utifall att studenten inte har gett sitt utlåtande inom tidsfristen.

4.2. Avlägsnande från studiesituationen

I enlighet med 45 § i universitetslagen kan en student som stör undervisningen, betar sig våldsamt eller hotfullt eller äventyrar någon annans hälsa eller säkerhet bli tillsagd att lämna det rum där undervisningen ges eller ett evenemang som arrangeras av universitetet.

Läraren eller som helst som tillhör personalen kan avlägsna studenten från undervisningssituationen. Att avlägsna en student från undervisningssituationen är en de facto administrativ åtgärd, som görs av en motiverad anledning. Studenterna som avlägsnats antecknas på en blankett (bilaga 1) och listan lämnas in till studiechefen vid fakulteten.

Om avlägsnande från en undervisningssituation eller ett evenemang har berott på rusmedelsanvändning rekommenderas att rusmedelskontaktpersonen ser till att rusmedelsanvändningen tas upp till diskussion med studenten i samband med detta eller så fort som möjligt efteråt. Rusmedelskontaktpersonen kan vi behov ordna ett möte om hänvisning till vård.

4.3. Förvägran av rätt att delta i undervisningen

En student kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar, om det föreligger en risk för att säkerheten för en annan student eller person som arbetar vid universitetet eller i en annan undervisningslokal äventyras av studentens våldsamma eller hotfulla beteende eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av studentens störande uppförande.

I enlighet med 45 a § i universitetslagen kan rektorn, en person inom undervisnings- och forskningspersonalen och en praktikhandledare handla samfällt eller var för sig vid förvägran av rätten att delta i studierna.

Förvägran av rätt att delta i undervisningen för viss tid är en de facto administrativ åtgärd, som görs av motiverad anledning. Förvägran av rätt att delta i undervisningen antecknas på en blankett (bilaga 2) och lämnas in till fakultetens studiechef.

Om avlägsnande från en undervisningssituation eller ett evenemang har berott på rusmedelsanvändning rekommenderas att rusmedelskontaktpersonen ser till att rusmedelsanvändningen tas upp till diskussion med studenten i samband med detta eller så fort som möjligt efteråt. Rusmedelskontaktpersonen kan vid behov ordna ett möte om hänvisning till vård.

Studenten har i regel inte rätt att genomföra studier under den tid då hans rätt att delta i studierna är förvägrad. Läraren är inte heller skyldig att ordna undervisningsarrangemang som avviker från det normala på grund av att studenten med sitt eget agerande har förhindrat deltagande i studierna. Ett undantag är en orimlig påföljd, till exempel att nästa kurs ordnas först efter ett år och att utexamineringen därför fördröjs med ett år. Enbart att kursen ordnas sällan kan inte vara den enda grunden för att anpassningar ska ordnas för studenten.

4.4. Skriftlig varning och avstängning på viss tid

En student kan ges en skriftlig varning om hen stör undervisningen, beter sig våldsamt eller hotfullt, gör sig skyldig till fusk eller i övrigt bryter mot ordningen vid universitetet, vägrar att visa upp intyg över narkotikatest eller har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att hans funktionsförmåga är nedsatt. Om studentens handling är allvarlig eller det osakliga beteendet fortsätter efter den skriftliga varningen kan studenten avstängas från universitetet för högst ett år.

Varningen ges av universitetets rektor och beslutet om avstängning fattas av universitetets styrelse. Före beslutet fattas ska studenten höras i enlighet med kraven i förvaltningslagen.

Hörandet ska ske inom rimlig tid från att ärendet anhängiggjorts. Hörandet görs antingen skriftligen eller muntligen. Om hörandet ordnas muntligen utarbetas och undertecknas ett protokoll vanligtvis i samband med hörandet.

Studenten har rätt att använda ett biträde då ärendet utreds och vid hörandet. Hen kan be om att få ett biträde exempelvis av studentkåren. Studenten har rätt att neka till möjligheten att bli hörd, men vanligtvis ligger det i studentens eget intresse att presentera sin syn på saken som utreds. Ett beslut fattas i ärendet även utifall att studenten inte har gett sitt utlåtande inom tidsfristen.

4.5. Indragning av studierätten (SORA-branscherna)

Ett sista sätt att ingripa i situationer som äventyrar säkerheten då studierna är förbundna med krav som hänför sig till minderårigas säkerhet eller patient- eller kundsäkerheten är indragning av studierätten.

Examina som kan omfattas av indragning av studierätten är farmaceutexamen och provisorsexamen, kandidat- och licentiatexamen i odontologi, medicine kandidat- och licentiatexamen, kandidat- och magisterexamen i psykologi samt kandidatexamen och filosofie magisterexamen i humanistiska vetenskaper i logopedi. Dessutom kan studierätten dras in för en student som genomför utbildning inom socialt arbete och psykoterapeututbildning samt lärarutbildning.

Man ska i första hand sträva efter att studenten ska få vård för rusmedelsproblemet och indragning av studierätten kommer vanligtvis först på fråga om studentens rusmedelsproblem fortsättningsvis påverkar studierna. Om rusmedelsanvändningen lett till att studenten upprepade gånger eller allvarligt äventyrat någon annans hälsa eller säkerhet eller omständigheterna i övrigt ger orsak till det, kan det primära alternativet vara omedelbar igångsättning av indragningsprocessen.

Universitetet kan dra in studierätten i enlighet med 43 a § i universitetslagen, om:

1. studenten genom att i sina studier upprepade gånger eller allvarligt äventyra någon annans hälsa eller säkerhet har visat sig vara uppenbart olämplig för praktiska uppgifter eller praktik i anslutning till studierna; eller
2. det är uppenbart att studenten i fråga om hälsotillstånd och funktionsförmåga inte uppfyller förutsättningarna för antagning som studerande enligt 37 a § 1 mom.; eller
3. studenten vid ansökan om att bli antagen som studerande har undanhållit sådan information om beslut om indragning av studierätt som avses i 37 a § 2 mom. och som kunde ha utgjort hinder för antagning som studerande; eller
4. studenten har dömts till ett straff för ett brott som separat nämns i lagen: sedlighets- och sexualbrott, mord, dråp, grov misshandel, grova rån- och narkotikabrott (dock inte straffbart bruk av narkotika), om studierna eller praktiken som ingår i studierna som en väsentlig del förutsätter arbete med minderåriga och indragning av studierätten är nödvändig för att skydda minderåriga personer.

I samtliga fall ska universitetet i samråd med studenten utreda studentens möjligheter att söka sig till någon annan utbildning innan studierätten dras in. Studenten kan med sitt samtycke överflyttas till sådan annan utbildning inom universitetet i fråga om vilken hen uppfyller antagningsvillkoren. Beslutet om indragning av studierätten fattas av universitetets styrelse.

Innan beslut om indragning av studierätten fattas ska behövlig utredning om ärendet skaffas och studenten ges tillfälle att bli hörd. Då man överväger att anhängiggöra indragningsprocessen ska man kontakta universitets jurist.

Studierätten kan återställas om förutsättningarna som stadgas i lagen uppfylls. Om studentens studierätt har dragits in på grund av rusmedelsproblem kan hen ansöka om återställning av studierätten om rusmedelsproblemet har åtgärdats och en läkare bedömer att studenten uppfyller de branschspecifika hälsokraven. Beslut om återställande av studierätten fattas av universitetets styrelse.

5.BEHANDLING AV UPPGIFTER OCH KONFIDENTIALITET

Vid behandling av rusmedelsproblem behandlas även uppgifter om studentens hälsa. Med uppgifter om hälsa avses personuppgifter som rör en persons fysiska eller psykiska hälsa, inbegripet tillhandahållande av hälso- och sjukvårdstjänster, vilka ger information om dennes hälsostatus. Personuppgifter om studentens hälsa och handlingsförmåga i anslutning till beviljande av studierätt, indragning eller återställande av studierätt eller disciplinåtgärder får vid universitetet behandlas endast av personer som bereder eller fattar beslut om antagningen av studerande, indragning eller återställande av studierätten eller disciplinåtgärder eller ger utlåtanden i sådana frågor. En anställd vid universitetet eller en person som innehar ett förtroendeuppdrag får inte röja en handlings sekretessbelagda innehåll som hen har fått kännedom om i samband med sin verksamhet vid universitetet.

Den som har sådan information om studentens hälsotillstånd och funktionsförmåga som är nödvändig för skötseln av uppgifter, har trots sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut den till:

1. universitetets rektor och den som ansvarar för säkerheten vid universitetet, i syfte att garantera en trygg studiemiljö,
2. den person som ansvarar för studiehandledning, för att kunna anvisa till andra studier eller stödtjänster,

3. de som ansvarar för studenthälsovården, för att trygga studenternas hälsa och säkerhet och i förekommande fall anvisa till stödåtgärder,
4. de som ansvarar för praktik, i syfte att garantera säkerheten för studenten samt personalen och kunderna på praktikplatsen, samt till
5. polisen och den företrädare för universitetet som har det primära ansvaret för att utreda hot mot säkerheten, för att bedöma ett direkt hot mot säkerheten eller om en student vid bedömning av hälsotillståndet konstateras utgöra en fara för andras säkerhet.

6. ANSVARSOMRÅDEN OCH UPPGIFTER

I det här kapitlet beskrivs aktörerna i universitetets rusmedelsprogram och deras uppgifter då det kommer till förebyggande av och agerande vid rusmedelsproblem.

Universitetets arbetsgrupp för studenthälsa/fakulteten bär ansvar för

- att främja en rusmedelsfri studiemiljö och ansvarsfull användning av alkohol
- att informera och distribuera information om rusmedelsprogrammet för studerande vid Helsingfors universitet regelbundet varje läsår (Tjänsterna för handledningssamarbete producerar anvisningar för Instruktioner för studerande, Instruktioner för undervisning, tutorutbildningen etc.)
- att planera förebyggande rusmedelsarbete
- att komma överens om gemensamma tillvägagångssätt och hanteringen av övriga frågor i anslutning till hälsa
- arbetsgruppen för studenthälsa följer rusmedelssituationen vid universitetet/fakulteterna
- universitetet/fakulteten ska erbjuda tillräcklig utbildning och stöd för att aktörer som ger handledning/lärartutorer ska kunna ta upp saken till diskussion och/eller hänvisa studenten till stödtjänster
- att tydligt definiera vilken eller vilka av universitetets aktörer (dekanus och rusmedelskontaktperson eller dennes vikarie) som kan ålägga studenten att visa ett intyg över narkotikatest

Den som handleder studenten/lärartutorn bär ansvar för

- att omedelbart ingripa vid nedsatt studieförmåga och rusmedelsproblem genom att ta upp saken till diskussion
- att vid behov hänvisa studenten till studenthälsovården

Rusmedelskontaktpersonen bär ansvar för

- att säkerställa att alkoholservingen vid fakultetens evenemang är ansvarsfull (se punkt 1.1.)
- att berätta om och distribuera information om rusmedelsprogrammet för studerande vid Helsingfors universitet (anvisningarna produceras centraliserat för instruktionerna för studerande och instruktionerna för undervisning)
- att i samarbete med studenthälsovården arbeta för att förebygga rusmedelsproblem
- att kartlägga läget för rusmedelsfrågor vid fakulteten och göra ett sammandrag vid behov, om exempelvis läroanstaltsenkäter eller enkäterna för första årets studenter ger anledning till detta
- att omedelbart ingripa vid nedsatt studieförmåga och rusmedelsproblem genom att ta upp saken till diskussion
- att vid behov hänvisa studenten till studenthälsovården

- att komma överens med hälso- och sjukvården (vanligtvis SHVS) om de praktiska arrangemangen för narkotikatest

Studenthälsovården bär ansvar för

- att stödja rusmedelsfrihet bland studenter och förebygga riskanvändning av rusmedel
- att delta i läroverkets rusmedelsarbetsgrupps/rusmedelskontaktpersoners möten och förverkligandet av utbildning i förebyggande av rusmedelsskador
- att ge studenterna information om rusmedlens inverkan på hälsan och studieförmågan i samband med hälsoundersökningar och besök på mottagningen
- att framhålla rusmedelsfrihet och teman som främjar hälsa vid evenemang som anknyter till studenthälsa samt på sin webbplats
- att sträva efter att identifiera skadlig rusmedelsanvändning i hälsoenkäten för första årets studenter (Sätky) och aktivt ta upp rusmedelsanvändning vid mottagningarna
- att sälla ut riskanvändning av alkohol med AUDIT-test och erbjuda handledning och rådgivning för riskanvändare
- att vid behov hänvisa en rusmedelsberoende student till rusmedelsvård
- att delta som inbjuden i mötet om hänvisning till vård
- att stödja studentens återgång till studierna

Studentkåren bär ansvar för

- att säkerställa att det alltid erbjuds ett alkoholfritt alternativ vid studentkårens evenemang och främja principerna om en tryggare miljö vid evenemang
- att sträva efter att förebygga problem som orsakas av rusmedel

Lärartutorn bär ansvar för

- att beakta att alla studenter inte använder alkohol och att rusmedelsfria miljöer rekommenderas för träffar. Universitetet erbjuder tutorerna tillräcklig utbildning i grupphandledning samt ansvarsfull rusmedelskultur inom studiegemenskapen. Man bör ha som mål att studenterna ska lära känna varandra genom olika övningar, inte berusning.
- Studentkåren främjar HUS och universitetets principer för en tryggare miljö samt förverkligandet av dessa inom studiegemenskapen och vid studentevenemang:
  - <https://wiki.hyy.fi/index.php/Yhdenvertaisuus>
  - <https://studies.helsinki.fi/instruktioner/artikel/handledningshornans-principer-en-tryggare-miljo>

Studenten bär ansvar för

- att vara i studieskick
- att med sitt eget agerande främja en trygg och ansvarsfull rusmedelskultur
- att söka hjälp för missbruk av rusmedel.

7. BLANKETTER

Bilaga 1 Avlägsnande från en undervisningssituation på grund av rusmedelsanvändning

I enlighet med 45 § i universitetslagen kan en student som stör undervisningen, betar sig våldsamt eller hotfullt eller äventyrar någon annans hälsa eller säkerhet bli tillsagd att lämna det rum där undervisningen ges eller ett evenemang som arrangeras av universitetet.

Studentens namn	Personbeteckning
Studieavsnitt/undervisningssituation	
Beskrivning av situationen (den närvarande lärarens/personalmedlemmens syn på situationen)	
<p>Hur upptäcktes rusmedelspåverkan? Välj ett alternativ eller beskriv nedan. (den närvarande lärarens/personalmedlemmens syn på situationen)</p> <p> ☐ Berusningstillstånd ☐ Övriga abstinenssymtom </p> <p> ☐ Annan påverkning ☐ Osakligt och störande beteende </p> <p> ☐ Bakfylla </p> <p>Mer information:</p>	
Studentens egen syn på situationen:	
<p>Datum och plats</p> <p>Studentens underskrift, namnförtydligande och kontaktuppgifter</p> <p>Lärarens/personalmedlemmens underskrift, namnförtydligande och kontaktuppgifter</p>	

Blanketten lämnas in till rusmedelskontaktpersonen för studenter vid fakulteten (studiechefen)

Bilaga 2 Förvägran av rätt att delta i undervisningen

I enlighet med 45 a § i universitetslagen kan en student förvägras rätt att delta i undervisningen under högst tre arbetsdagar, om det föreligger en risk för att andra studenters säkerhet eller säkerheten hos personalen som arbetar vid universitetet eller i andra undervisningslokaler äventyras av studentens våldsamma eller hotfulla beteende eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket av studentens störande beteende.

Studentens namn	Personbeteckning
Studieavsnitt/undervisningssituation	
<p>Motiveringar för förvägrad rätt att delta i undervisningen (skrivs av läraren/handledaren för praktiken):</p> <p>Tid för vilken studenten förvägras deltagande i undervisningen:</p>	
<p>Hur upptäcktes rusmedelspåverkan? Välj ett alternativ eller beskriv nedan.</p> <p>☐ Berusningstillstånd ☐ Övriga abstinenssymtom</p> <p>☐ Annan påverkning ☐ Osakligt och störande beteende</p> <p>☐ Bakfylla</p> <p>Mer information:</p>	
Studentens egen syn på situationen:	
<p>Datum och plats</p> <p>Studentens underskrift, namnförtydligande och kontaktuppgifter</p> <p>Lärarens eller praktikhandledarens underskrift, namnförtydligande och kontaktuppgifter</p>	

Blanketten lämnas in till rusmedelskontaktpersonen för studenter vid fakulteten (studiechefen)

Bilaga 3 Blankett för överföring av information från universitetet till hälso- och sjukvården

Studenten är skyldig att visa upp ett intyg över narkotikatest

Studenten ska uppsöka testet omedelbart, i vilket fall som helst inom ett dygn från att denna blankett mottagits (se datum i slutet av blanketten). Intyget ska lämnas in till rusmedelskontaktpersonen vid fakulteten inom tre veckor från att denna blankett mottagits:

(uppgifter om rusmedelskontaktpersonen vid fakulteten)

Studentens namn	Personbeteckning									
<p>Motivering för kravet på att visa upp ett intyg över narkotikatest</p> <p>☐ misstanke om narkotikapåverkan</p> <p>☐ misstanke om narkotikaberoende</p> <p>Skriftlig beskrivning:</p>										
<p>Misstanke om påverkan</p> <p>Plats</p> <p>Datum och klockslag</p>										
<p>Bedömare av berusningstillståndet*</p> <p>Namn</p>	<p>Telefonnummer</p>									
<p>*representant för universitetet eller praktikplatsen</p>										
<p>Bedömning av berusningstillståndet</p> <table> <tr> <td> <p>Tal</p> <p>☐ tydligt</p> <p>☐ otydligt</p> </td> <td> <p>Nåbarhet</p> <p>☐ ja</p> <p>☐ nedsatt</p> </td> <td> <p>Uppfattning om tid och rum</p> <p>☐ ja</p> <p>☐ nedsatt</p> </td> </tr> <tr> <td> <p>Gång</p> <p>☐ säker</p> <p>☐ osäker</p> </td> <td> <p>Reaktionsförmåga</p> <p>☐ normal</p> <p>☐ nedsatt</p> </td> <td> <p>Alkohollukt</p> <p>☐ nej</p> <p>☐ ja</p> </td> </tr> <tr> <td> <p>Habitus</p> <p>☐ lugn/kontrollerad</p> <p>☐ sömnig</p> </td> <td> <p>☐ euforisk/manisk</p> <p>☐ trotsig</p> </td> <td> <p>☐ ångestfull</p> <p>☐ nära till gråt</p> </td> </tr> </table> <p>Fysiska symtom ☐</p>		<p>Tal</p> <p>☐ tydligt</p> <p>☐ otydligt</p>	<p>Nåbarhet</p> <p>☐ ja</p> <p>☐ nedsatt</p>	<p>Uppfattning om tid och rum</p> <p>☐ ja</p> <p>☐ nedsatt</p>	<p>Gång</p> <p>☐ säker</p> <p>☐ osäker</p>	<p>Reaktionsförmåga</p> <p>☐ normal</p> <p>☐ nedsatt</p>	<p>Alkohollukt</p> <p>☐ nej</p> <p>☐ ja</p>	<p>Habitus</p> <p>☐ lugn/kontrollerad</p> <p>☐ sömnig</p>	<p>☐ euforisk/manisk</p> <p>☐ trotsig</p>	<p>☐ ångestfull</p> <p>☐ nära till gråt</p>
<p>Tal</p> <p>☐ tydligt</p> <p>☐ otydligt</p>	<p>Nåbarhet</p> <p>☐ ja</p> <p>☐ nedsatt</p>	<p>Uppfattning om tid och rum</p> <p>☐ ja</p> <p>☐ nedsatt</p>								
<p>Gång</p> <p>☐ säker</p> <p>☐ osäker</p>	<p>Reaktionsförmåga</p> <p>☐ normal</p> <p>☐ nedsatt</p>	<p>Alkohollukt</p> <p>☐ nej</p> <p>☐ ja</p>								
<p>Habitus</p> <p>☐ lugn/kontrollerad</p> <p>☐ sömnig</p>	<p>☐ euforisk/manisk</p> <p>☐ trotsig</p>	<p>☐ ångestfull</p> <p>☐ nära till gråt</p>								

☐ nej skakningar	☐ rastlöshet uppkastning	☐ svettning
Beskrivning av nedsatt handlingsförmåga		
Kontaktuppgifter för representanten för universitetet som ålagt studenten att visa upp intyg över narkotikatest		
Namn		Telefonnummer
Studenten har hänvisats till hälso- och sjukvården för narkotikatest		
Datum och klockslag		
Hälsovårdsenhetens namn		
Eventuell ledsagares namn		
_____		_____
Datum		Underskrift och namnförtydligande

Studentens syn	
☐	Jag erkänner användning/beroende av narkotika
☐	Jag nekar till användning/beroende av narkotika
Skriftligt svar:	
_____	
Datum	Studentens underskrift

Studenten ska ha med sig ett identitetsbevis med foto till testet.

Detta originalexemplar av handlingen är universitetets exemplar. En kopia har getts till studenten och en förblir hos hälsovårdsenheten.